

Nauja redakcija 2012 m. rugpjūčio 6 d.

LIETUVOS INTEGRALIOS BIBLIOTEKŲ INFORMACIJOS SISTEMOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos nuostatai apibrėžia Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (toliau vadinama – LIBIS) steigimo pagrindą, paskirtį, jos steigėją, valdytoją ir tvarkytoją, organizacinę, informacinę, funkcinę struktūrą, kaupiamų duomenų šaltinius, duomenų tvarkytojus, duomenų gavėjus, jų funkcijas bei atsakomybę, tvarkomų dokumentų grupes, duomenų teikimo, saugojimo ir naudojimo tvarką, finansavimo šaltinius bei duomenų saugumo reikalavimus.

II. LIBIS STEIGIMO PAGRINDAS

2. LIBIS steigimą reglamentuoja šie dokumentai:

2.1. Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas.

2.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 31 d. nutarimas Nr. 1273 “Dėl Lietuvos Respublikos bibliotekų integralios informacijos sistemos (LIBIS) programos”.

2.3. Lietuvos kultūros ministerijos 1995 09 25 įsakymas Nr. 314 "Dėl integralios bibliotekų informacijos sistemos kūrimo".

III. LIBIS TIKSLAI IR PASKIRTIS

3. LIBIS tikslai yra:

3.1. automatizuoti katalogavimo procesus Lietuvos bibliotekose ir parengti jų kompiuterinius katalogus,

3.2. įdiegti šalyje paskirstytą dokumentų katalogavimą bei sukurti Suvestinį katalogą kaip paskirstyto naudojimo duomenų bazę,

3.3. automatizuoti šalies dokumentų bibliografinę apskaitą, sukuriant Nacionalinės bibliografijos duomenų banką, užtikrinantį valstybinės einamosios ir nacionalinės retrospektyviosios bibliografijos leidinių rengimą,

3.4. pagerinti Lietuvos bibliotekų veiklos koordinavimą bei valdymą,

3.5. pagerinti vartotojų informacinį aprūpinimą, pateikiant jiems išsamią informaciją apie Lietuvos bibliotekose esančius šalyje bei užsienyje publikuotus dokumentus patogia kompiuterine forma,

3.6. užtikrinti vartotojų bibliotekinį aptarnavimą, sutrumpinant dokumentų užsakymo, išdavimo laiką,

3.7. suteikti vartotojui galimybę naudotis interaktyviomis elektroninėmis paslaugomis,

3.8. užtikrinti tinkamą ir efektyvų bibliotekų valdymą ir funkcionavimą,

3.9. integruoti Lietuvos bibliotekų informacinius resursus į pasaulio bibliotekų sistemas.

4. LIBIS paskirtis yra:

- 4.1. sujungti Lietuvos bibliotekas į bendrą informacijos tinklą;
- 4.2. užtikrinti LIBIS Suvestinio katalogo palaikymą ir vystymą;
- 4.3. užtikrinti priemones bibliotekos dokumentų skaitmeninimui ir visateksčių dokumentų duomenų bazių kūrimui,
- 4.4. užtikrinti paiešką, naudojant viešąją paieškos sistemą OPAC (Online Public Access Catalogue), suteikiančią informaciją apie Lietuvoje ir užsienyje publikuotus dokumentus, šių dokumentų saugojimo vietą, faktografinę ir kitokio pobūdžio informaciją,
- 4.5. ugdyti Lietuvos bibliotekų vartotojų informacinius įgūdžius.

IV. LIBIS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

5. LIBIS steigėjas – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau - Nacionalinė biblioteka).

6. LIBIS valdytojas ir tvarkytojas – Nacionalinė biblioteka.

- 6.1. Nacionalinės bibliotekos generalinio direktoriaus įsakymu tvirtinama LIBIS valdyba, jos sudėtis, nuostatai.
- 6.2. LIBIS valdyba vadovauja LIBIS organizavimui, kūrimui ir eksploatavimui, inicijuoja, kuria, vysto bei tobulina LIBIS struktūrą.

7. Nacionalinė biblioteka vykdo LIBIS posistemų diegimą, tobulinimą ir priežiūrą, atsako už Suvestinio katalogo, Nacionalinės bibliotekos automatizuotos bibliotekinės informacinės sistemos funkcionavimą bei plėtrą, LIBIS duomenų saugą.

8. LIBIS tvarkytojo pagrindinės funkcijos:

- 8.1. LIBIS projekto realizavimas;
- 8.2. Metodinių nurodymų ir kitų dokumentų LIBIS plėtros klausimais parengimas;
- 8.3. LIBIS duomenų bazių kūrimas ir plėtra;
- 8.4. LIBIS programinės įrangos ir duomenų bazių apsauga;
- 8.5. Aktualių kompiuterizuotos bibliografijos ir bibliotekų informacinės veiklos problemų nagrinėjimas ir sprendimas, konferencijų, seminarų, mokymų organizavimas;
- 8.6. Informacijos teikimas apie LIBIS posistemų raidą LIBIS valdybai, Kultūros ministerijai ir kitoms valdžios institucijoms.

9. LIBIS duomenų tvarkytojai - specialiosios, akademinės, apskričių, miestų bei rajonų viešosios bibliotekos, muziejai, pildantys ir tvarkantys savo elektroninių katalogų duomenis ir pagal sutartis su Nacionaline biblioteka teikiantys duomenis į LIBIS.

10. LIBIS duomenų gavėjai - specialiosios, akademinės, mokyklų, apskričių, miestų bei rajonų viešosios bibliotekos, muziejai, juridiniai asmenys pagal Nacionalinės bibliotekos nustatytą tvarką gaunantys duomenis ir informaciją iš LIBIS.

11. LIBIS iš Viešojo administravimo institucijų informacinių sistemų interoperabilumo sistemos (toliau tekste – VAIISIS) gauna vartotojo asmens duomenis. Iš kitų institucijų informacinių sistemų duomenų LIBIS negauna.

11¹. LIBIS iš Virtualios kultūros paveldo informacinės sistemos (toliau tekste – VEPIS) gauna informaciją apie elektroninių knygų bibliotekos objektus, pageidaujamus įrašyti į elektroninių knygų skaityklę.

V. LIBIS OBJEKTAS

12. LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų elektroninių katalogų bibliografinių įrašų bazėse aprašomi šie dokumentai (tipai):

- 12.1. Tekstinė medžiaga (spausdinta, rankraščiai);
- 12.2. Muzikos partitūros (spausdinta, rankraščiai);
- 12.3. Kartografinė medžiaga (spausdinta, rankraščiai);
- 12.4. Projekcinė ir vaizdo medžiaga (filmai, diafilmai, skaidrės, plėvelės, vaizdo įrašai);
- 12.5. Garso įrašai (muzikos atlikimas ir ne muzikos atlikimas: plokštelės, magnetinės juostos, CD ir kt.);
- 12.6. Dvimatė grafika (paveikslai, brėžiniai ir t.t.);
- 12.7. Elektroniniai ištekliai;
- 12.8. Multimedija;
- 12.9. Trimačiai dirbtiniai objektai ir realijos.

VI. LIBIS INFORMACINĖ STRUKTŪRA

13. LIBIS informacinę struktūrą sudaro:

13.1. bendrosios LIBIS duomenų bazės bei programiniai moduliai, užtikrinantys bendrą duomenų bazių funkcionavimą:

- 13.1.1. Suvestinis katalogas,
- 13.1.2. Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas,
- 13.1.3. Analizinės bibliografijos duomenų bazė,
- 13.1.4. Autoritetinių įrašų duomenų bazė,
- 13.1.5. UDK duomenų bazė,
- 13.1.6. Bendroji skaitytojų registracijos duomenų bazė,
- 13.1.7. Lietuvos bibliotekų statistikos duomenų bazė,
- 13.1.8. Lietuvos leidėjų duomenų bazė,
- 13.1.9. Elektroninių išteklių archyvas.
- 13.1.10. Lietuviškųjų slapyvardžių duomenų bazė.
- 13.1.11. Dokumentų dalių skaitmenintų vaizdų duomenų bazė.

13.2. LIBIS tvarkytojo bei LIBIS duomenų tvarkytojų elektroniniai katalogai bei programiniai moduliai, užtikrinantys darbo su elektroniniais katalogais funkcijas.

13.3. LIBIS tvarkytojo bei LIBIS duomenų tvarkytojų informacijos valdymo sistema, apimanti bibliotekų dokumentų srautų valdymą.

14. *Suvestinis katalogas (SK)* – bendras LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų elektroninis katalogas (tvarkomas LIBIS tvarkytojo), jungiantis į vieną visumą informaciją apie Lietuvos bibliotekose saugomus dokumentus.

14.1. Suvestinį katalogą sudaro:

- 14.1.1. Bibliografinių įrašų duomenų bazė;
- 14.1.2. Autoritetinių įrašų duomenų bazė;
- 14.1.3. Sisteminės informacijos duomenų bazė.
- 14.1.4. Dokumentų dalių skaitmenintų vaizdų duomenų bazė.

14.2. Suvestinio katalogo *bibliografinių įrašų duomenų bazė* sudaroma periodiškai (bent kartą į mėnesį) eksportuojant LIBIS duomenų tvarkytojų naujus ir pasikeitusius elektroninių katalogų bibliografinius įrašus ir importuojant juos į Suvestinį katalogą. Importo metu yra atliekamas pateiktų bibliografinių įrašų sulyginimas su jau esančiais Suvestiniame kataloge ir, sutapimo atveju iš naujo įrašo į Suvestinį katalogą perkeliama tik saugojimo vietos duomenys.

14.3. Suvestinio katalogo *autoritetinių įrašų duomenų bazė* sudaroma automatinio atnaujinimo būdu, perkeliama duomenis iš LIBIS tvarkytojo elektroninio katalogo autoritetinių įrašų duomenų bazės.

14.4. Suvestinio katalogo *sisteminės informacijos duomenų bazė* sudaroma pradinio nustatymo metu ir atliekant duomenų bazės administravimo darbus visu jos eksploatacijos periodu.

14.5. Dokumentų dalių *skaitmenintų vaizdų duomenų bazė* sudaroma automatinio atnaujinimo būdu, perkeliama dokumentų dalių skaitmenintus vaizdus iš LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų elektroninių katalogų.

15. *Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB)* – LIBIS tvarkytojo pildomas ir tvarkomas elektroninis katalogas sudarytas iš bibliografinių įrašų, aprašančių Lietuvoje leidžiamus leidinius bei leidžiamą užsienyje lituanistiką.

15.1. NBDB sudaro:

15.1.1. Bibliografinių įrašų duomenų bazė;

15.1.2. Autoritetinių įrašų duomenų bazė;

15.1.3. Sisteminės informacijos duomenų bazė.

15.2. NBDB bibliografinių įrašų duomenų bazė sudaroma, gavus į Nacionalinę biblioteką lituanistikos leidinius bei Lietuvos leidėjų išleidžiamų dokumentų privalomąjį egzempliorių.

15.3. NBDB sisteminės informacijos duomenų bazė sudaroma pradinio nustatymo metu ir atliekant duomenų bazės administravimo darbus visu jos eksploatacijos periodu.

16. *Analizinės bibliografijos duomenų bazė* – bendra LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų bazė (tvarkoma LIBIS tvarkytojo), kurioje kaupiama periodinių ir testinių leidinių ir jų dalių analitinė informacija, detaliau aprašanti ir atskleidžianti atskirų leidinių ar straipsnių turinį:

16.1. Analizinės bibliografijos duomenų bazė yra papildoma Nacionalinės bibliografijos duomenų banko dalis, susiejant šaltinį esantį NBDB su jo dalių analiziniais įrašais, ir atitinka bibliografinių įrašų duomenų bazės struktūrą.

16.2. Analizinės bibliografijos duomenų bazės įrašus sudaro ir pateikia juos į bendrą bazę LIBIS tvarkytojas ir LIBIS duomenų tvarkytojai, atitinkamai pasiskirstę leidinius pagal jų svarbą ir regionus.

17. *Autoritetinių įrašų duomenų bazė* – LIBIS tvarkytojo duomenų bazė, kuri susideda iš dviejų loginių skirsnių: dalykų autoritetinių įrašų ir vardų (asmenvardžių, kolektyvų bei įstaigų pavadinimų, antraščių, vietovardžių) autoritetinių įrašų. Autoritetinius įrašus sudaro dokumentų, gaunamų į bibliotekos fondus, autorystės duomenys: autoriaus vardas, pavardė (arba kolektyvo, įstaigos pavadinimas), autoriaus gimimo ir mirties datos, trumpa bibliografijos ir veiklos pastaba, kiti autoriaus vardai ir slapyvardžiai, šaltinis, kuriame rasti šie duomenys.

18. *UDK (Universaliosios Dešimtainės klasifikacijos) duomenų bazė* - licencijos sutarties su tarptautiniu UDC Konsorciumu pagrindu rengiama lietuviška UDK bazė, tvarkoma LIBIS tvarkytojo.

18.1. UDK duomenų bazė sudaroma verčiant į lietuvių kalbą UDC Konsorciumo teikiamą MRF failą (sutr. angl. Master Reference File) ir papildant ją šiais duomenimis:

18.1.1. Tekstas lietuvių kalba (skirsnių pavadinimų ir vartojimo pastabų vertimas).

18.1.2. Vertimo autorystės duomenys - vertėjo identifikacinis slaptažodis UDK duomenų bazėje.

18.1.3. Vertimo ir jo redagavimo datos.

18.1.4. Papildomi tikslinamieji skirsniai, sudėtiniai skirsniai.

18.1.5. Tarnybinės pastabos.

18.2. Lietuvių kalba patvirtintais skyriais UDK duomenų bazės dalis pateikiama LIBIS duomenų tvarkytojams.

19. *Bendroji skaitytojų registracijos duomenų bazė (BSRDB)* – LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų bibliotekose vartotojais užregistruotų fizinių asmenų, turinčių bendrąją skaitytojų pažymėjimą, bazė. Duomenų bazę formuoja LIBIS tvarkytojas:

19.1. BSRDB sudaroma automatinio būdu perkeliant vartotojų registravimo duomenis iš LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų skaitytojų registracijos duomenų bazių. Duomenis sudaro visi fizinių asmenų registracijos duomenys ir bibliotekų, kuriose jie registruoti, pavadinimai.

20. *Lietuvos bibliotekų statistikos duomenų bazė* – LIBIS tvarkytojo tvarkoma duomenų bazė, Lietuvos bibliotekoms tiesiogiai (On-Line), įvedant bibliotekų fondų, vartotojų bei kitus naudojimosi biblioteka statistinius duomenis.

21. *Lietuvos leidėjų duomenų bazė* - LIBIS tvarkytojo sudaroma duomenų bazė, kurioje kaupiami duomenys apie fizinius ir juridinius asmenis, knygų, serialinių, muzikos, elektroninių išteklių leidėjus. Leidėjų registracijos duomenis sudaro:

21.1. Kai leidėjas - fizinis asmuo, duomenys tvarkomi informavus asmenį apie jo asmens duomenų tvarkymą ir duomenų tvarkymo tikslus bei gavus raštišką asmens sutikimą:

21.1.1. Vardas;

21.1.2. Pavardė;

21.1.3. Asmens kodas;

21.1.4. Adresas;

21.1.5. Telefonas, faksas;

21.1.6. Elektroninis paštas.

21.2. Kai leidėjas - juridinis asmuo:

21.2.1. Leidėjo (įmonės) pavadinimas;

21.2.2. Leidėjo kodas;

21.2.3. Leidėjo adresas;

21.2.4. Telefonas, faksas;

21.2.5. Elektroninis paštas.

22. *Elektroninių išteklių archyvas (EIA)* - LIBIS tvarkytojo kaupiama ir tvarkoma informacija apie Lietuvoje publikuojamus elektroninius išteklius, pasiekiamus tiek tiesioginiu (On Line) būdu Internetu, tiek autonomiškai (Off Line) saugomus kitose laikmenose.

22.1. Elektroninių išteklių archyve saugomi:

22.1.1. visateksčiai elektroninių išteklių duomenys nepriklausomai nuo jų formos ir saugojimo formato: tekstai, vaizdai, garsas,

22.1.2. metaduomenys, aprašantys elektroninį išteklių ir formuojami Dublin Core formatu.

22.2. Elektroninių išteklių archyvas sudaromas:

22.2.1. Automatinio būdu, nustatytu periodiškumu, perkeliant internete publikuojamus elektroninius išteklius einamajai dienai į EIA.

22.2.2. Tiesioginiu būdu patalpinant elektroninio išteklio informaciją į EIA.

23. *Lietuviškųjų slapyvardžių duomenų bazė* – Nacionalinės bibliotekos specializuota duomenų bazė, kuri susideda iš:

23.1. slapyvardžių;

- 23.2. slapyvardžiais pasirašiusių asmenų pavardžių, vardų ir gyvenimo metų;
- 23.3. leidinių pavadinimų, kuriuose buvo pasirašinėjama slapyvardžiais;
- 23.4. šaltinių pavadinimų, iš kurių paimtos žinios apie nustatytus slapyvardžius.

24. *Dokumentų dalių skaitmenintų vaizdų duomenų bazė* – bendra LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų duomenų bazė (tvarkoma LIBIS tvarkytojo), jungianti į vieną visumą LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų saugomų dokumentų dalių skaitmenintų vaizdų kopijas:

- 24.1. duomenų bazė sudaroma automatinio atnaujinimo būdu, perkeltant dokumentų dalių skaitmenintus vaizdus iš LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų elektroninių katalogų, apjungiant to paties dokumento dalis.
- 24.2. kiekvienos dokumento dalies vaizdas turi būti susietas su Suvestinio katalogo ir Analizinės bibliografijos duomenų bazės bibliografiniais įrašais.

25. *LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų elektroniniai katalogai* skirti kaupti visą informaciją apie jų bibliotekose saugomus dokumentus bei veiksmus, atliekamus su šiais dokumentais, ir apima:

- 25.1. dokumentų bibliografinius įrašus – *Bibliografinių įrašų duomenų bazė*, sudaroma aprašant visus bibliotekoje saugomus dokumentus. Dokumentų bibliografiniai įrašai rengiami UNIMARC formatu.
- 25.2. dokumentų egzemplioriaus duomenis – *Komplektavimo duomenų bazė*, sudaroma aprašant dokumento užsakymo, gavimo ir registravimo bibliotekoje duomenis ir skirta bibliotekoje esančių dokumentų apskaitai ir vietos nustatymui.
- 25.3. fizinių asmenų registracijos duomenis – *Skaitytojų registracijos duomenų bazė*, sudaroma registruojant duomenis, reikalingus skaitytojų pažymėjimų išdavimui arba elektroninių paslaugų suteikimui, neišduodant skaitytojo pažymėjimo. Šie duomenys būtini fondų komplektavimui, fizinių asmenų aptarnavimo bei informacinio aprūpinimo organizavimui, apskaitai ir, esant aptarnavimo taisyklių pažeidimui, fizinio asmens identifikavimui. Jei fizinis asmuo, naudojantis bibliotekos paslaugomis, pažeidė skaitytojų aptarnavimo taisykles (įsiskolinimas bibliotekai), registracijos duomenys papildomi požymiu “skolininkas”.

25.3.1. Privalomus fizinio asmens registracijos duomenis sudaro:

- 25.3.1.1. Vardas;
- 25.3.1.2. Pavardė;
- 25.3.1.3. Asmens kodas;
- 25.3.1.4. Gimimo data;
- 25.3.1.5. Gyvenamosios vietos adresas.

25.3.2. Neprivalomus fizinio asmens registracijos duomenis sudaro:

- 25.3.2.1. Elektroninio pašto adresas;
- 25.3.2.2. Telefonas;
- 25.3.2.3. Lytis;
- 25.3.2.4. Darbovietės pavadinimas;
- 25.3.2.5. Išsilavinimas;
- 25.3.2.6. Mokymosi vieta;
- 25.3.2.7. Mokymosi statusas;
- 25.3.2.8. Mokslo laipsnis, vardas;
- 25.3.2.9. Nuotrauka;
- 25.3.2.10. Pastabos.

25.4. fizinių asmenų registracija vykdoma, tiesiogiai bendraujant su asmeniu, arba gavus registracinę naujo vartotojo elektroninę paraišką iš VAIISIS:

25.4.1. Fizinio asmens registracijos duomenys tvarkomi tiesiogiai informavus asmenį apie jo asmens duomenų tvarkymą ir duomenų tvarkymo tikslus bei gavus raštišką asmens sutikimą, pasirašant spausdintą sutikimo formą;

25.4.2. . Iš VAIISIS gaunami duomenys, išvardinti punktuose 25.3.1 ir 25.3.2.3 tikslais, nurodytais punkte 25.3.

25.5. Fizinis asmuo su savo teisėmis, numatytomis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme, supažindinamas registravimo ir persiregistravimo metu.

25.6. Fizinis asmuo su LIBIS tvarkomais jo asmens duomenis gali susipažinti ir juos pakeisti tiesiogiai bibliotekoje arba VAIISIS sistemoje.

25.7. su dokumentais susijusius vardus ir dalykus - LIBIS tvarkytojo *Autoritetinių įrašų duomenų bazės* kopija, naudojama dokumentų bibliografinių įrašų susiejimui su atitinkamų dalykų (temų) bei vardų (asmenvardžių, kolektyvų bei įstaigų pavadinimų, antraščių, vietovardžių) autoritetiniais įrašais. Autoritetiniai vardų, antraščių ir dalykų įrašai rengiami UNIMARC/AUTHORITIES formatu.

25.8. *UDK (universali dešimtainė klasifikacija) duomenų bazė* - LIBIS tvarkytojo *UDK duomenų bazės* kopija, naudojamą dokumentų klasifikacijai ir paieškai pagal tarptautinį UDK indeksą.

25.9. *TBA* naudojamas tarpbibliotekinio abonemento funkcijoms vykdyti: registruoti abonentus, priimti ir išsiųsti užklausas, fiksuoti duomenis apie skolinamus ir gautus dokumentus, persiųsti užklausas, gauti ir išsiųsti neigiamus atsakymus, formuoti ataskaitas.

25.10. sisteminę ir administracinę elektroninio katalogo informaciją – *Sisteminės informacijos duomenų bazė*, skirtą sistemos nustatymams ir konfigūravimui, priderinant elektroninį katalogą naudojimui konkrečioje bibliotekoje. Šioje duomenų bazėje saugomi:

25.10.1. elektroniniame kataloge naudojamų klasifikatorių, standartų ir formatų duomenys,

25.10.2. LIBIS duomenų tvarkytojų ir LIBIS duomenų gavėjų įgaliojimų duomenys,

25.10.3. kataloge naudojamų paieškos ir redagavimo formų aprašymo duomenys.

25¹. LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų informacijos valdymo sistema, apimanti dokumentų srautų valdymą ir kompiuterizuojanti šiuos bibliotekų tvarkymo ir valdymo procesus:

25¹.1. bibliotekoje parengtų ir su jos veikla susijusių gautų dokumentų registravimą bei paskirstymą vadovo nustatyta tvarka;

25¹.2. atsakingų darbuotojų paskyrimą su bibliotekos veikla susijusiems darbams vykdyti bei jų vykdymo kontrolę;

25¹.3. bendruosius darbo su dokumentais bei darbo užduotimis principus: dokumentų suradimą ir jų peržiūrą, ataskaitų rengimą ir spausdinimą;

25¹.4. dokumentų archyvavimą, archyvuotų dokumentų saugojimą;

25¹.5. informacinės sistemos funkcionavimą toje pačioje aplinkoje kaip ir visa LIBIS programinė įranga.

VII. LIBIS INFORMACIJOS APDOROJIMO PROCESAI, DUOMENŲ TEIKIMAS IR NAUDOJIMAS

26. LIBIS tvarkytojas pirminius (aprašomų objektų) duomenis į LIBIS suveda rankiniu būdu.

27. LIBIS duomenų tvarkytojai pirminius duomenis pagal sudarytas bendradarbiavimo sutartis, kuriose apibrėžiama duomenų pateikimo tikslas, sąlygos, tvarka, jų saugojimas ir panaudojimas, iš savo vietinių elektroninių katalogų automatinio atnaujinimo arba eksporto/importo būdu ISO2709 formatu, pateikia duomenis į Suvestinį katalogą.

28. LIBIS duomenų tvarkytojai pagal bendrą susitarimą sudaro atitinkamų leidinių analizinius įrašus ir eksporto arba automatinio atnaujinimo būdu pagal sudarytas bendradarbiavimo sutartis teikia juos į bendrą Lietuvos nacionalinėje bibliotekoje saugomą Analizinės bibliografijos duomenų bazę.

29. LIBIS duomenų tvarkytojai pagal bendrą susitarimą tiesioginės prieigos būdu pagal suteiktus įgaliojimus tiesiogiai pildo statistinius duomenis į Lietuvos bibliotekų statistikos duomenų bazę.

30. LIBIS tvarkytojas visiems LIBIS duomenų tvarkytojams pagal bendrą susitarimą teikia įrašus iš šių bendrųjų LIBIS duomenų bazių:

30.1. Tiesioginės prieigos būdu pagal suteiktus įgaliojimus iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko lietuviškos spaudos įrašų paieškai, peržiūrai ir kopijavimui į vietinius elektroninius katalogus;

30.2. Tiesioginės prieigos būdu arba specializuotu LIBIS protokolu iš Analizinės bibliografijos duomenų bazės informacijos paieškai, peržiūrai ir kopijavimui į vietinius elektroninius katalogus;

30.3. Tiesioginės prieigos būdu saugiu protokolu, pagal suteiktus įgaliojimus iš Bendrosios skaitytojų registracijos duomenų bazės, duomenų peržiūrai, vykdant paiešką pagal fizinio asmens kodą ir vardą, pavardę arba skaitytojo bilieto numerį ir vardą, pavardę, kai LIBIS duomenų tvarkytojas registruoja naują fizinį asmenį arba keičia jo duomenis;

30.4. Tiesioginės prieigos būdu pagal suteiktus įgaliojimus iš Suvestinio katalogo įrašų paieškai, peržiūrai ir kopijavimui į vietinius elektroninius katalogus;

30.5. Tiesioginės prieigos būdu pagal suteiktus įgaliojimus iš Lietuvos bibliotekų statistikos duomenų bazės statistinių duomenų peržiūrai;

30.6. Automatinio atnaujinimo arba eksporto/importo būdu iš Autoritetinių įrašų duomenų bazės naudojimui LIBIS duomenų tvarkytojo elektroniniame kataloge;

30.7. Automatinio atnaujinimo arba eksporto/importo būdu iš UDK duomenų bazės naudojimui LIBIS duomenų tvarkytojo elektroniniame kataloge;

30.8. Tiesioginės prieigos būdu saugiu protokolu, pagal suteiktus įgaliojimus iš Dokumentų dalių skaitmenintų vaizdų bazės įrašų paieškai, peržiūrai ir kopijavimui.

31. Asmens duomenys LIBIS tvarkytojui ir LIBIS duomenų tvarkytojams iš VAIISIS teikiami pagal pasirašytas duomenų teikimo sutartis.

32. Duomenų teikimas LIBIS duomenų gavėjams:

32.1. Tiesioginės prieigos būdu Suvestinis katalogo, LIBIS tvarkytojo elektroninio katalogo, Nacionalinės bibliografijos duomenų banko informacija teikiama Lietuvos ir pasaulio bibliotekoms bibliografinės informacijos paieškai, peržiūrai ir bibliografinių įrašų kopijavimui UNIMARC formatu per specializuotą LIBIS protokolą, tarptautiniais bibliografinės informacijos paieškos ir duomenų apsikeitimo protokolais: z39.50, SRU, OAI-PMH

32.2. LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų elektroninių katalogų bibliografinių įrašų duomenų bazės pasiekiamos Lietuvos ir užsienio fiziniams asmenims per viešąjį katalogą (OPAC) arba per viešąjį katalogą internete (OPAC WWW);

32.3. Elektroninė informacijos prenumerata - LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų informacija apie konkrečios bibliotekos teikiamas paslaugas, naudojimo sąlygas, saugomus dokumentus;

32.4. Leidėjų duomenų bazė prieinama per viešąjį katalogą WWW (<http://www.lnb.lt/leidejai>). Publikuojami su leidėjais sutartimis suderinti duomenys. Leidėjų fizinių asmenų kodai per WWW neskelbiami. Leidėjo prašymu duomenys gali būti neskelbiami;

32.5. Dokumentų dalių skaitmeninių vaizdų bazės įrašai teikiami nustatyta tvarka.

33. Vieną kartą per metus iš leidėjų duomenų bazės formuojamas naujų leidėjų, užregistruotų LIBIS tvarkytojo, sąrašas, kuris siunčiamas į Tarptautinę ISMN, ISBN agentūrą Berlyne. Sudarant sutartį su leidėju, joje pateikiama informacija apie šį leidėjo asmens duomenų siuntimą: vardas, pavardė, adresas, telefonas, faksas, elektroninis paštas. Leidėjo prašymu duomenys gali būti neskelbiami.

VIII. LIBIS FUNKCINĖ STRUKTŪRA

34. LIBIS duomenų valdymui bei duomenų bazių administravimui naudojama:

34.1. Administravimo programos, skirtos LIBIS tvarkytojo, LIBIS duomenų tvarkytojų, LIBIS duomenų gavėjų teisių administravimui;

34.2. Sistemos pildymo ir derinimo programos, skirtos duomenų importui/eksportui ir duomenų įvesties ir paieškos formų sudarymui bei darbo laiko apskaitai vykdyti.

35. LIBIS darbo užtikrinimui bei duomenų bazių įrašų formavimui naudojamos:

35.1. Katalogavimo programa – skirta bibliografinių įrašų sudarymui;

35.2. Autoritetinių įrašų sudarymo programa – skirta dalykų ir vardų (asmenvardžių, kolektyvų pavadinimų, antraščių, vietovardžių) autoritetinių įrašų sudarymui;

35.3. Komplektavimo programa -skirta komplektavimo procesų valdymui: knygų, serialinių ir kitų dokumentų užsakymui, registravimui, nurašymui, perdavimui, paskirstymui, mainams, statistinių ataskaitų generavimui;

35.4. Komplektavimo lėšų apskaitos ir kontrolės programa - skirta išlaidų planavimui ir statistinių ataskaitų generavimui;

35.5. Vartotojų aptarnavimo programa yra skirta vartotojų aptarnavimo procesų valdymui: užsakymo priėmimui, dokumentų išdavimui, elektroninių knygų skaityklių išdavimui ir grąžinimui:

35.5.1. Skaitytojų registracijos duomenų bazės tvarkymo programa yra skirta vartotojų registracijos duomenų tvarkymui, laiku negrąžinusių dokumentų ir/arba elektroninių knygų skaityklių vartotojų atrankai, pranešimų generavimui;

35.5.2. Naujų vartotojų registracijos ir identifikavimo per VAISIS centralizuotas portalas yra skirtas vartotojų registracijos duomenų pateikimui internetu, asmens identifikavimui LIBIS sistemoje ir apmokėjimui už suteiktas paslaugas;

35.5.3. Kompiuterinių resursų valdymo programa yra skirta vartotojų darbo laiko internete kontrolei ir statistinei apskaitai. Duomenys yra siejami su šiais fizinio asmens registracijos duomenimis: vardas, pavardė, bilieto numeris, nuotrauka. Šie duomenys į BSRDB nepatenka.

35.5.4. Statistinių ataskaitų programa yra skirta formuoti ir pateikti skaitytojų aptarnavimo posistemio ataskaitas apie vartotojų registraciją, jų apsilankymą bibliotekoje, dokumentų užsakymą, išdavimą, neigiamų atsakymų analizę bei dokumentų skaitymo analizę. Ataskaitos formuojamos ir pateikiamos skaitine išraiška, neleidžiančia tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti asmens duomenų subjekto tapatybės.

35.5.5. Praėjimo kontrolės programa yra skirta vartotojų praėjimo srautų kontrolei vykdyti, vartotojų apsilankymų ataskaitoms formuoti. Duomenys siejami su fizinio asmens registracijos duomenimis: vardas, pavardė, bilieto numeris, nuotrauka. Šie duomenys į BSRDB nepatenka.

35.5.6. Elektroninių knygų skaityklių valdymo programa yra skirta bibliotekos elektroninių knygų skaityklių valdymui ir apskaitai.

35.6. Viešojo katalogo (OPAC) ir viešojo katalogo internete (OPAC WWW) moduliai, skirti vartotojų viešajai prieigai prie elektroninio katalogo duomenų: paieška, informacijos peržiūra ir dokumentų užsakymas, informacijos apie saugomus dokumentus prenumerata, dokumentų dalių vaizdų užsakymas bibliotekos patalpose ir internetu;

35.7. UDK (universalioji dešimtainė klasifikacija) sistemos tvarkymo programa – skirta lietuviškosios UDK bazės rengimui ir tvarkymui, bibliografinių įrašų sisteminimui;

35.8. E-paslaugos“ modulis yra skirtas vartotojų užklausoms aptarnauti (“Klausk bibliotekininko”), informacijos apie bibliotekų veiklos naujienas bei naujai gautus dokumentus prenumerata, skaitytojo pažymėjimo, dokumentų ir jų skaitmeninių dalių kopijų užsakymo paslaugos;

35.9. TBA programa – skirta tarpbibliotekinio abonemento procesų valdymui: užklausų siuntimui ir gavimui, dokumentų apskaitai tarp bibliotekų, lėšų apskaitai;

35.10. Katalogo įrašymo į kompaktinį diską programa - skirta elektroninio katalogo pateikimui kompaktiniame diske;

35.11. Leidybinis modulis - skirtas bibliografinių ir autoritetinių įrašų išvedimui iš LIBIS bazių ir bibliografinių leidinių bei sąrašų formavimui;

35.12. Lietuvos bibliotekų statistikos programa – skirta statistiniams duomenims apie naudojamąsi Lietuvos bibliotekomis kaupti ir generuoti statistines ataskaitas;

35.13. Lietuviškųjų slapyvardžių sudarymo programa – skirta asmenvardžių įrašų sudarymui Lietuviškųjų slapyvardžių duomenų bazėje.

35¹. Informacijos valdymo sistema yra skirta bibliotekoje parengtų ir su jos veikla susijusių dokumentų srautų valdymui.

IX. REIKALAVIMAI LIBIS DUOMENŲ SAUGUMO ORGANIZAVIMUI

36. Už LIBIS duomenų saugą atsako LIBIS valdytojas ir LIBIS duomenų tvarkytojai.

37. LIBIS duomenų saugą reglamentuoja LIBIS duomenų saugos nuostatai, kuriuos rengia ir tvirtina LIBIS valdytojas, vadovaudamasis:

37.1. Bendraisiais reikalavimais organizacinėms ir techninėms duomenų saugumo priemonėms, patvirtintais Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus 2008 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 1T-71 (Žin., 2008, Nr. 135-5298).

37.2. Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimu Nr. 410 (Žin., 2007, Nr. 49-1891).

38. Informacijos srautai tarp informacinės sistemos komponentų ir posistemų bei duomenų įvedimo darbo vietų apibrėžiami kaip tarnybinės informacijos srautai ir privalo būti tinkamai apsaugoti nuo nesankcionuoto naudojimo ir sugadinimo.

39. Asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais.

40. Asmens duomenų tvarkymo reglamentavimui LIBIS valdytojas su LIBIS duomenų tvarkytojais sudaro rašytinę sutartį.

41. Asmens duomenų saugojimo terminas yra 6 metai nuo tos dienos, kai fizinis asmuo paskutinį kartą pasinaudojo kurio nors LIBIS duomenų tvarkytojų paslaugomis, arba iki to momento, kol (fizinio asmens pageidavimu) informacija apie fizinį asmenį pašalinama paskutinėje LIBIS duomenų tvarkytojo skaitytojų registracijos duomenų bazėje, kurioje jis buvo registruotas.

42. LIBIS tvarkytojo ir LIBIS duomenų tvarkytojų darbuotojai, kurie tvarko asmens duomenis privalo saugoti asmens duomenų paslaptį, jeigu šie duomenys neskirti skelbti viešai. Ši pareiga galioja perėjus dirbti į kitas pareigas arba pasibaigus darbo ar sutartiniams santykiams.

X. SISTEMOS FINANSAVIMAS

43. LIBIS įsteigta ir išlaikoma Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis ir iš kitų teisės aktuose nustatytų finansavimo šaltinių.

XI. LIBIS LIKVIDAVIMAS (REORGANIZAVIMAS)

44. LIBIS gali būti likviduota arba reorganizuota Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

45. LIBIS duomenys perduodami kitai tvarkymo įstaigai arba sunaikinami Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

SUDERINTA

Informacinės visuomenės plėtros komiteto
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2009 m. balandžio 29 d. raštu Nr. (13) S -520

SUDERINTA

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos
2009 m. birželio 29 d. raštu Nr. 2R-1638(3.33)